

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

Lectori Benevolo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

LECTORI
BENEVOLO.

UAM suis libris Auctores in Praefationibus captare student, tuam meo huic operi, benigne Lector, reconciliare potius benevolentiam deheo: non iniuste querens, quod longissimo puerperio traduxerim tua vota. Ea siquidem, in celeberrimum DIANA nomen sponte propensa, ad mei instituti rationem allicere, tam facile mihi fuit, quam me illis satisfacere maturioribus typis, ob multa & varia impedimenta, difficile. Etenim, dum has lucubrationes, octo mensium labore absolutas, typis subiicio, dum pergo, tam multa, tam varia in dies impedimenta emergere, tot casuum, tot rerum male succedentium series parui lucem invidit, ut ex integro prodire non nisi post quadriennium, quiverit: deficientibus mihi penè verbis & fronte, quibus studiosorum postulationibus satisfacerem, exemplaria cominus & eminus, verbis & litteris flagitantium, etiam mercatoribus ex Gallis & Hispanis, ad copiosiores subinde messes novo praelo multiplicanda. Piget prolixam & parum iucundam narrationem atterere. Scias tamen praecipuam eius partem Typographos facere ob lubricam ipsorum fidem, multis sunt oppignoratam auctoribus, supra operationum numerum, & praelorum sufficientiam. Et verò, quam ingrata tibi fuit expectatio diutissima, gratior ut spero succedet consecutio: non solum quia, quae diutius desiderantur, iucundiora probantur obtenta; sed eo praecipue, quod in tanto molimine opus SEXTAE PARTIS adiectione augeri contigit, suis locis insertis.

Meorum autem laborum causam & institutum, quamvis in tanta expectatione paucis signorum aperturo, initium sumendum fore ab elogio P. DIANA, decus floribus hanc corollam intexui. Sed hoc ipsum, quod ingenium & operam in eius Operibus compilandis inlumpsi, maximum elogium eius est, quod tantillo ingenio praestare potui. Quicquid dicerem, vel scriberem, semper minus fore & suo merito, & mea de eius doctrina sententia. Vir praeterea modestissimus, quamvis omni elogio maior, necessarii & suspecti hominis elogium non admitteret. Satis denique

que gloria suo accedit nomini ex communi Doctorum virorum plausu, verbis & scriptis honoris, nam de eo mentionem habentium, quorum aliquos, quos casu inter legendum notavi, infra subiiciam. Satius porro ex quattodecima suorum operum luce, quæ in multas exemplarium myriades solo decennio multiplicata, studiosorum aviditati nondum sufficiunt. Sacrifimè acerrimo Romanæ aulae iudicio, in qua examina Episcoporum præfectum, maiora in dies & honores manent. Id solum calamo permittam, quod mihi DIANA nomen in familiaribus colloquiis non semel subministravit. Equidem, si ve ipsum consideres, selectiora quæque DD. placita, in magnis voluminum sylvis, velut inter saltus & nemora, delitescencia, curiosa indagatione prædantem, ac de luce in lucem eruentem: sive in obscura moralium perplexitatem caligine suam admoventem plausibilis sententiæ faciem, ac veluti in concubia mentis nocte facile, ac tutum inter monstrantem: DIANAM vixque dices, nunc sylvestrem, nemorosam & venatricem; nunc caelestem, luminosam, & nocturnarum caliginum propulsatricem, à supersticiosa vetustate cultam, & Poëtarum fabulis decantatam. Neque vero eius gloriæ quicquam detraho, quod inter altiores, & primæ magnitudinis, stellas non recenseam. Ego enim, vel toto cælo errare mathematicos puto, dum erroris sensum acculant, Lunam maiorem reliquis à Sole sideribus iudicantem; vel, si rectè eos philosophari concedam, certè istorum magnitudinem illius splendor imminuit, dum viciniore obruta, clariorque, res oculis obiectas distinctè demonstrans, inter primarias mundi lampades, non hominibus solum, sed Deo ipso nomē clatore, meruit recenseri. Laudo itaque sapientum virorum conatus, qui regulari, integre doctrinæ cursu, nec vnquam ab orbita declinante, lumen velut altiores stellæ promincant in fastigio. Sed his præferendum DIANAM existimo, qui ad peculiare casus descendens, commodiore conscientis doctrinâ, velut præsentiori radio mentis noctem illuminat, cordisque nebulas longè lateque propellit. Quamquam verò vnus, vel alter Erostratus non defuerit, qui obscurum aliàs nomen illustrare studuerit incendio Templi, quod DIANÆ nostræ meritum, & fama construxit: hi tamen scophantæ mordaculi, cornices Dauliæ, Rhinoceroses Nasidieni, silentii, quàm parænesis, fuste digniùs vapulant, dum (litteratorum præcipuis genu de elephantum more flentibus, ipsis quoque suis larratibus triumphis specierum implentibus, gloriosos in immortalitatis curru.) Peragit sursum surda DIANA suos. Sed revertamur ad scopum. Tanti ergò viri monumenta, ut primum vulgari, & per studiosorum manus tam felici exitu circumferri cœpere, desiderium omnes subiit, ut, celebriorum auctorum more, in compendium redigerentur; quod sub mole leviori faciliùs teri, & præ manibus frequentius haberi possent. Multiplicato quoque Tomorum numero,

ε

multi

multi sumptus formidare: multi etiam Tractatus Miscellaneos sub propriis materiæ titulis dispositos velle: nonnulli Resolutiones ipsas conexas inter sese. Plerisque incommodum erat, eandem quæstionem pluries repeti: quod tamen Auctori necessarium fuerat, ut si quæ opinio in priori parte excusa oppugnata fuisset, in posteriore confirmaret; aliquas nouis adgeret inuentis; in aliis iudicium, prius suspensum, determinaret: in aliis demum modificaret, vel superuenientibus Sacræ Congregationis oraculis reuocaret. Commune hoc est omnibus hæum doctrinarum Scriptoribus, suas lucubrationes non simul & eodem tempore in lucem edentibus, non solum ob ea, quæ à Veritatis interpretibus manant in dies responsa, quibus cervicem flectere necesse est: sed ob temporum etiam, aliorumve accidentium vicissitudinem, nostrique flexibilitatem ingenii, quæ nos pro diverso temporum statu rapiunt in diversa. Quamuis autem *Ioannes primùm de la Val*, dein *Matthæus Desjardi*, aliique pauci, suam huic lapidi manum admouerint, ac multa compendia struxerint, illa tamen tenuia, mutila, & parum fida: nec congruenti methodo continuata, & omnino non talia, ut tam variis Lectorum placitis satisfacerent. Ex his ergo ipse met. *DIANA* consilium iniecit, summam suorum operum Marte proprio colligendi, ut vnâ omnes sui nominis studiosos voti compotes faceret. Sed obstiterunt grania & quotidiana negotia & studia, quæ illum præ ingenii aptitudine & sufficientia occupare non desinunt, suum quoque scribendi genus successiuis lucubrationibus prosequentem. Etsi porro non defuissent, quibus id negotium committere potuisset, sui Ordinis viri, peritiores & aptiores; in me tamen respicere ideo sortè sibi complacuit, quia inter paucos agnouit, sui nominis studiosos & amatores.

Cæpi igitur opus, & absolui. Eo quidem labore, ut herculeum facile iudicatus sis, ubi structuræ compagem, & nexum perpendes; considerabisque, me, ut vnâ omnibus morem gererem, sex magna Volumina in vnum coegisse, & in tanta breuitate, nec styli facilitatem oblitum, nec aliquid prorsus doctrinæ omisisse, quod huc non retulerim. Neque enim singulas opiniones referre aut quibus singulæ innituntur rationibus, quouev ab Auctore nomine censentur. Quod ut fidelius præstarem, iisdem ipsius verbis sæpe locutus sum, & semper æquivalentibus. Quod si qua in re varias pro temporum diversitate sententias docuit, postremam apposui, cum mentione loci, in quo oppositum senserat. Et sic, quotquot loca eandem continet doctrinam, refero, citando Partem, Tractatum & Resolutionem, ut ad cuiusvis editionis exemplaria recursus haberi possit. Ne verò quis Magnis illis Voluminibus posthac opus habeat, etiam ex Doctoribus aliquos prius recognitos citavi, vtriusque opinionis Patronos, qui instar omnium essent, & apud quos alii haberi possent. Adieci aliquando iudicium proprium, aliquas sententias limitavi, & in nonnullis lo-

cis novos Doctores adhibui: in iis præsertim, in quibus aliquem habemus
calumniatorem. Ne autem iniucunda tibi lectio casuum foret, casuali
serie digestorum, materias omnes, sub proprio verbo locatas, doctrinali or-
dine disposui, & pro maiori quantitate in varia membra & articulos disse-
caui, additis etiam definitionibus, explicationibus terminorum, regulis ge-
neralibus, & doctrina alicubi præmittenda ad intelligentiam dicendorum.
Et ne quid exactius optare posses, addidi in marginibus Breuiarium ita or-
dinatum, ut pauciora doctrina comprehenderetur, cum sua etiam conti-
nuatione & vnitare. Denique absolutum tanto studio opus ad DIA-
NAM transmisi, ut probaret, num genuinus parrus esset, magnis suis vo-
luminibus, & publica sui nominis lucè dignus. Approbavit ipse humani-
ter, litteris ad me rescriptis in hunc tenorem.

REMITTO M. S. SUMMÆ DIANA,
quam non sine multa delectatione per-
curri. Inueni namque fidelem & inte-
gram: non mutilam, non redundantem; concinna
methodo breui ac dilucide stylo compositam, & o-
mninò qualem desiderabam. Quapropter meorum
operum studiosis non mediocriter auguror placi-
turam. Ego uerò me tibi multum debere confiteor,
qui multigressa eruditionis refertum ingenium, &
maioribus aptum studiis, meis illustrandis operi-
bus impendere non resusa ueris, &c.

DI. ANTONINVS. DIANA.

De uo iam suffragio post Dianæum augu-
riūm, amice Lector, non dubitabam: etiamsi post
vulgatum intentum eam sitim, quæ mihi sæpè
rubori fuit, non ostendisses. Sed nec multum
fuissem de eo sollicitus, ubi semel opus illi pla-
cuerat, cui ut obtemperarem, hos labores in-
sumpsi. Hæc habui, quæ te hoc loco monerem.
Reliquum est, ut tuo Diana commodiùs fruaris,
& me tuæ commoditati studentem amare per-
gas. Vale.

SE-